

Tečno učilo.

K a z a v n i p o d u k.

V r e m e.

S n o v a. Megla, oblak, rosa, slana, dež, veter, vihar, hudo vreme, blisk, grom, toča, sneg, led.

U č b a. Megla je vodna soparica, ki se zgosti. Megla se vidi naj večkrat pri velikih vodah, in je spomladi in jeseni naj navadniša. — Oblak so megle ali vodne soparice, ki so na kviško vstale, ki jih sapa nosi in vetrovi preganjajo. Oblaki so nekteri višji, nekteri nižji od zemlje. Kakšni so oblaki? Kaj nam oblaki zakrivajo? Kadar je nebo oblačno, ne vidimo solnca, lune in zvezd. — Rosa pride od rosnih soparic, ktere zvečer ali po noči od zemlje in posebno od zelišč vstajajo, zjutraj pa ob merzleji sapa se v kaplje nabirajo. Rosa pa se le takrat zelišč prime, kadar ni vetra; če je vetrovno, prežene veter tanke soparice, preden se morejo v kaplje zbrati. — Slana je zmerznjena rosa. Kedaj pada tedaj slana? Slana naredi včasi veliko škodo; zakaj? — Če se vodne soparice v oblaku stisnejo, so težje od soparice, in padajo v kapljah na tla. To je dež. Dež je miren ali pohleven, pa tudi včasi hiter in močen. Dež napoji zemljo, da vse raje rase in rodi. Če ni dolgo dežja, je suša. O suši je žalostno; zakaj? — Povesod okoli nas je sapa. Ako se sapa kje shladi ali sogreje, in toraj zgosti ali stanjša, se žene gosta sapa vselej v kraj tanjše sape, in to je veter. Kakor so štiri strani svetá: vshod ali jutrova stran, zahod ali večerna stran, jug ali poldnevna stran sever ali polnočna stran, ravno tako se vetrovi dele v štiri velike vetrove, in je tedaj vshodni, zahodni, južni in severni veter. Vetrovi so nekteri bolj mirni, nekteri hujši in nekteri zelo močni in hudi. — Vihar vstane, če vetrovi od vseh strani s silo naglo skup prirujové. Viharji večkrat veliko škodo naredé. Toda vetrovi nam vendar veliko več koristijo, kakor nam škodujejo. Vetrovi čistijo zrak in majejo sapa, da se ne pokvari, nam manjšajo hudo vročino, pa tudi velik mráz, ker nam iz drugih bolj gorkih krajev gorkeje sape naženó. Suše mokro zemljo, in napravijo o suši dobrotljivega dežja. Raztrošajo

drevesno in sadežno seme in zasevajo mlade drevesa in marsiktere druge koristne rastline. Gonijo barke in čolne po morji in vodah i. t. d. — Povesod po zemlji je razširjena nekaka tanka ognjina. Če se namreč ognjinski in neognjinski oblaki stenejo in eden ob drugega dergnejo, se ognjina vžge, in blisk iz oblakov šine, se bliska. — Bliskov glas je grom, kateri nam nič ne škoduje; blisk pa, če kam udari, razdrobuje in vžiga, kjer kaj gorivnega zadene. Kadar se bliska in gromi, pravimo, da je hudo vreme ali huda ura. Ob hudem vremenu je nevarno biti blizu kakega dimnika, zvonika ali visokega drevesa, ker blisk rad udari v visoko ozidje in v visoke drevesa. Tudi ne sme kdo ob hudem vremenu naglo teči ali se peljati. Na zvonike in poslopja postavljajo železen drog, kateri blisk ali strela v zemljo vodijo. Tudi hude vremena, akoravno so strašne in nevarne, nam veliko veliko koristijo, in nam oznanjujejo božjo neskončno vsegamogočnost. — Toča so zmerzujene večje ali manjše deževne kapljice. Toča naredi včasih veliko škodo; kako? — Sneg se naredi, če mraz vodne soparice v tanke kosme stisne. Kakšni so sneženi kosmiči? Kdaj gre in pada sneg? Sneg nam daje ravno tisti prid, ktereга nam dež prinese. Verh tega varuje sneg zemljo z zeliši in sadeži vred, kakor odeja, ojštega zimskega mraza. Tudi otrokom daje sneg marsikako veselje. — Led je zmerzujena voda. Kdaj se naredi led? Čemu je led?

Tako dokončamo naš načrt kazavnega poduka v začetni šoli. Kar pri tem nauku še znabiti tu pa tam manjka, ali če je kaj preveč, naj bistri učitelj po potrebnih okoliščinah sam dodaja ali izpušča, kakor mu naj bolje kaže. Vselej pri vsakem poduku pa naj učitelj se živo spominja, da

Učenje brez kazavnega poduka

Je slepo in prava šolska muka.

A. Praprotnik.

